

Trije upoštevanja vredni glasovi
Nevarnosti jedrske strategije
Potrebno je iskreno zaupanje, pravi britanski filozof

Dokaj dolgo je, odkar se o atomski nevarnosti bolj malo govori. Mnogi važni dogodki radnih časov so atomsko problematiko potisnili nekoliko ob stran, da je svetovna javnost nanjo malone pozabila. Nekaj hrupa je med tem časom vzbudil, lahko bi rekli tudi smešno-zalostni tretji francoski poizkus v Sahari, ki pa je upravičeno razburil in afriška ljudstva, dočim je bila Evropa mimo njega na bolj nezainteresiran način, kot se je to niti ne tikalo. Se saj pa so se oglasili k besedi kar trije močni in poklicni filozofi: gre za enega znanstvenika, za enega javnega delavca in za — porazne statistične podatke.

Začnimo s slednjim, s statističnim, ki je najbolj pretrpljivo. Američani menijo, da je njihova vest lahko spet mirna, ker so pilota izvidniškega letala majorja Eatherlyja, ki je doleval pri atomskem napadu na Hirošimo in Nagasakijo, spravili ponovno v norišnico, da bi jih, če bi živel na svobodi, ne spravljali v zagato. Toda številke, ki so jih pred dnevi objavili na Japonskem, govorijo o ameriškem atomskem napadu, ki je bil deljansko nekakšen poizkus na živem, vse drugače. Pustimo od strani 200 in več tisoč žrtev, ki jih je napad neposredno terjel leta 1945, toda Japanci čutijo posledice tega poizkusa na živem? Se danes in jih bodo čutili tudi njih bodoče generacije. Rakasta obolenja in levkemija sta merila 15 let med preživeli in prebivalci Hirošime in Nagasakije štirinast številnih ljudi, ki so bili obsevani pri kratkem. Kar se pa gene, tih močen in mutacijski tje, je podatek, kot pred več, le da niso ti popolni, ker se bodo k dosežanjim tako pogostim spakom, ki jih rojevala mlada matere v Hirošimi in Nagasakiji, pridružili mnogi še v prihodnjih generacijah, kot znanstveno utemeljeno, poročajo strokovnjaki poznane japonske instituta, ki je bil kot po vojni ustanovljen za proučevanje bioloških in genetičnih posledic atomskega napada.

Ce je tolikšno zlo povzročilo enobojna atomsko bomba iz leta 1945, kolikšne bi bile posledice vodivke bombe? Zato je povsem razumljivo, da je bil kot po vojni ustanovljen za proučevanje bioloških in genetičnih posledic atomskega napada. V svojem epelu proti jedrski bližnosti Cusines obseja jedrsko strategijo in apelira na nov način pristopanja ek te jedrske svetovnega miru v tej jedrski atomski dobi, ki se enora orestri konceptije o očnosti ustvarjanja blokov ali v svetovnem merilu. Cusines pravi, da postajajo širjenje jedrskega orožja vedno bolj. Po njegovem bi se v Evropa Britanija ne smela priprijevati v korist podpiranja jedrske strategije, pač pa bi morala preprečevati druge dele, naj bi se jedrskemu orožju na Skotskem, kot tudi tistemu na spremenitve NATO v posebno jedrsko silo. Če je korak nazaj, po njegovem je potrebno pristopiti k proevstranske plati, hkrati pa pravi, da ne vidi možnosti spo, se naprej sledi jedrska sila sveta, čimer ograja mir na svet. «Ta slepa ulica se mora razbiti, pravi sindikalist, britanski ljudski poslanec, da je najlepšo priložnost pokazati, kako se zaveda nevarnosti jedrske strategije.

K temu trenutnem pozivu je rna glas, ki bolj kvalificira. V Veliki Britaniji, Britanski boji eden najkvečjih Zahoda v zvezi z jedrskimi problemom, je imel z nekim članom britanskega Doljnega doma razgovor po televiziji, v k se moglo zgoditi, da bi prišlo do vojne z vodikovimi bombami.

«To je skrajno težko upr odgovor nanj poveriti prever- de v praksi. Zdi se mi pa, cate vojne z vodikovimi bombami bi praktično uničili vsi živi polobi Zemlje pa bi po- rlo mnogo ljudi, zaradi po- sledic radioaktivnih padavin, razmer, v katerih bi nihče si ne mogel prikavovati nič tak- ego, kar bi bilo zaželenega in to bi hkrati pomenilo ko-

Milva ena izmed pevk na letošnjem festivalu v Sanremu

«Sanremo 1961»

Ob koprski uprizoritvi «Dnevnika Ane Frank»

«Ana» je ljudem potrebna

Izredna odrska kreacija Mire Sarđočeve, ki je vznemirjala in pretresala - Sinkroniziranost celotnega ansambla

S podatki tokrat nisem na tekočem. Ne vem, kdaj je bila uradna premiera Dnevnika v tržaški izvedbi in ne, kako ga je sprejela tržaška publika. To je zapis o ne vem kate, ti ponoviti, in sicer ob go- stovanju Slovenskega gledališča iz Trsta v koprski gledališki hiši. Okrog sto ljudi je ostalo pred vrati, ker ni bilo več vstopnic, auditorij pa je bil tik pred začetkom kakor čebelnj panj. In dolgo sem razmišljala, kateremu od blago- hotnih naključij se ima zavod «Primorske prireditve» v Koprki zahvaliti za tak nenavaden obisk in interes. Pa mi je postala stvar, kaj jasna: vroča, osepisna aktualnost Dnevni- ka je spetjala reko ljudi v teater. In nič drugega. Kajti dame živimo v času, ko pet- najst let po končani zadnji vojni zlagoma in komaj, komaj zamirajo spomini na gan- sterski avanturizem germ- skih Hunov skoraj po vsej Evropi in ko se tista generacija, ki je najlepša leta svo- jega življenja ožgala s smod-

V sicer tako «zgledno urejeni» Švedski

Bodo proti «teddy-boyem» jutri nastopili s tanki?

Poleg s policijskimi silami skušajo težak problem švedski «hiper- trofične» mladine reševati s «kompromisi», tako da ji dovolijo vse

V času, ko so bili na dnevnem redu bolj važni problemi kot na primer al- žirski, laški, belgijski in kongski problem, se je sve- tovin tisk bolj malo zme- nil za dogodke v Stockholmu, do katerih je prišlo tik pred novim letom. Švedska je si- cer zelo urejena dežela, to- da tu je prišlo do izrednih izpadov dela švedske mladi- ne, do izpadov, ki jih pozna- mo tudi drugod po svetu, le da so bili švedski «teddy boyi» v svojem besu mnogo huji od njih kolegov drugod po svetu. V švedski prestol- nici, se je računalo, da bi iz- padu določenega dela mladi- dne znali priversti se do hu- jših dogodkov, zato so bili sprejeti določeni preven- tivni ukrepi. Švedska upra- va v Stockholmu je zato organizirala bogat program novenolnih zabav, na katerih naj bi se mladina nekoliko izživela, da bi ne prišlo do izpadov na ulicah, toda zdi se, da so bile te priprave za to mladino kaj malo učinko- vite, zato je bilo treba mo- bilizirati ves policijski apar- at, kar ga Stockholmski pre- more, in na stockholmskih ulicah so se običajni policiji pridružili še policaji na ko- njih, na motornih vozilih, posamezni oddelki policije pa so zavzeli strateške po- ložaje v centru mesta s po- sebnimi jeipi z radijskimi oddajniki itd.

V trenutku, ko se je zde- lo, da bo prišlo do najhu- jšega, je bil ustavljen celo avtomobilski promet, da bi pobesneli mladeniči in dekle- ta avtomobilov ne spreme- nili v barikade. Kljub temu je kakih 5000 mladeničev in deklet za nekaj ur povsem prevladalo po središču mesta in policija je morala nasto- piti proti njim s solznilnim bombami, s konjenici in mo- tovnimi vozili. Prišlo je tudi do streljanja, pa čeprav le v zrak zaradi strahu. Ko pa se je pobesnela mladina mo- rala iz središča vendarle u- makniti, je pustila za seboj pravo opustošenje. Posebno se je znela nad postajami podzemne železnice, kamor je umaknila pred konjen- ci in jeipi. Policija je are- tirala 220 deklet in mlade- ničev, povečini mladoletni- kov. Bilo je tudi na desete- ranjenih. Skratka je po- licija uspela mladino ukro- titi, toda ta dogodek je po- novno s prstom pokazal na težak problem, na problem, ki se še razvija in bohoti in ki ga ne bo lahko prema- gati.

Švedski mladeniči in de- kleta so sili, v otroških le- tih popolno vitaminizirani proti tuberkulozi, skratka, proti vsem boleznim. Njih- ove mišice so napete, ker vsi morajo skozi teovalnice švedskih osnovnih in sred- nih šol in skozi športna ri- grišča in campinge. Njihova bodočnost je zagotovljena. Socialni problemov ne po- stoji. Zdi se pa, da jim to ni dovolj in da so žrtve adolocene hipertrofije racio- nalnega sistema in splošne sitosti, dolgočasnja in karie- ske varnosti. Švedski pe- dagogi, ki se ukvarjajo s to problematiko, pravijo da

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Aldo Carvin v «S. Giustu»

Odlični kolorist, poln iznajdljivosti in svežine

V galeriji «San Giusto» (Ulica Foschiata, 3) raz- stavlja svoje slike Aldo Carvin, ki poučuje risanje na srednjih šolah. Četudi je profesor in v njegovih slikah ni profesorskega, ker so za- snovane in izdelane zelo sproščeno v svojevrednem ekspresionističnem slogu. So to večinoma olja in nekaj temper, pretežno zelo barv- ita toda polna prijetne bar- ne skladnosti. Vsa dela, raz- ene tempre, so naslika- na s lopatico. V pokrajinah s siršim razgledom, figural- nih delih in nekaj tihožitjih uporablja Carvin ozko lopa- tico, ki mu dovoljuje podro- bejšo izdelavo posebnosti in pestrejšo školkasto obli- kovanje barve, zgrajeno na neštetičnih kontrastih, ki s svojim optičnim migo- tanjem ustvarjajo prepriči- vo zračno globino. Poleg ta- ko izdelanih bolj liricno ob- čutenih del («Deklica z ma- čko», «Tri deklice», «Okno») pa prevladujejo živahnija dela v katerih podaja sliko- vite skupine hiš. Za izdela- vo teh uporablja Carvin ze- lo široko lopatico s katero mozaično nanasa tonsko pre- finjene odtenke barv. Pola- gajoč ploskev ob ploskev gradi sliko in dosega tako učinkovito prostornostno iz- stopanje stavbnih teles. Kljub širokim barvnim plo- skvam pa mu uspe ustvariti dojem zračnosti in globine. Odlični sta v tem pogledu «Pokrajina z mostom» in «Slepa ulica». Z enako širo- ko ploskovno obdelavo pa sta mojstrsko naslikani tudi si- ki tihožitja z milinkom in ena s steklenko ter celo mor- je z jadrnico, kar izpričuje

Uspeh «Kola»

Jugoslovanski koncertni ansambel «Kola», ki je za- slovel na vseh celinah s svojimi narodnimi plesi, ima vsak ponedeljak koncert v dvorani Svobodnega gledališ- na na Cremenem krstu v Beogradu. Dvorana s 650 se- deži je zmerom razprodana. Gledalci blagovir pravi, da bi ljudje napolnili dvo- rano, tudi če bi bilo v njej 2000 sedežev, tako zelo se zanimajo za te koncerte.

Razstava slikaric

V Pionirski knjižnici v Ljubljani so odprli razstavo slovenskih slikaric, izdanih od 1945 do 1960. Razstava je prirejena v okviru «Pionir- skih iger». Med eksponati so tudi originalne ilustracije, pri čemer so že posebej u- posejana dela Levstikovih nagajevcev za mladinske knjižne ilustracije. Razstava bo odprta do 6. februarja.

Tehnika in znanost

Kovine v prahu
Po pisanju londonskega znanstvenega tiska, je Ve- lika Britanija začela izde- lavati razne kovine v prahu. Zrna prahu so velika od 20 do 30 mikronov, v premeru, so popolnoma okrogla in gladka. Do danes so se izde- lavali v prahu baker, aluminij, nikel, jeklo, krmalo pa se bo začela tudi proizvodnja dru- gih kovin v prahu.

Mohorovci na morju
Ameriški znanstveniki so iz- delali opremo za vrtanje, ki bi morala doseči globino 5000 metrov pod morsko površi- no. Namen tega vrtanja je proučevanje geoloških slojev, ključnih sprememb v zem- lji in evolucije življenja. Vrtali bodo na morskem dnu v bližini obale Mehike, zaradi tega ker je zemeljska skorja pod morjem mnogo tanjša, kot na kopnem. Poskus so imenovali program Mohos po jugoslovanskem geologu Mohoroviču, ki je znan po svojih znanstvenih delih s področja seizmologije.

Trinadostopni most čez Rokavski preliv
Britanski strokovni tisk je objavil načrte inženirja Wil- liamsa za gradnjo trinadostop- nega mostu čez Rokavski pre- liv, ki bi bil slonel na dveh pilonih, oddaljenih 400 m eden od drugega. Na zgornjem nastropju bi bile dvosmerne železniške proge, na spodnjem dveh pa ceste za motorni promet. Gradnja mostu bi bila skrajno draga, saj bi stala okoli milijarde angleških funtov.

Antarktika — enoten kontinent
Člani sovjetske odprave na postaji Mirni na Antarktiki so po dolgi proučevanju prišli do zaključka, da je Antarktika enoten kontinent. Povezani ledom se namreč nahaja debela zemeljska skorja, v povprečju debelini 35 km, prav tako kot na dru- gih kontinentih. Doslej je veljala teza, da je Antarktika sestavljena iz številnih o- tokov, pokritih z debelo le- deno skorjo.

Purast levkemije v Avstraliji
Po statistikah Svetovne zdravstvene organizacije je v Avstraliji zabeležen velik po- rast levkemije. V letu 1959 je bilo ugotovljenih 100.000 primerov te nevarne bolezni, smrtnih primerov pa je bilo petkrat več kot leta 1956. Po- sebno velik skok je bil za- beležen pri primerih akutne levkemije in kronične levke- mije. Zdravniki v Avstraliji so strokovnjaki so marli- vo na delu, da bi ugotovili vzroke tega krvnega raka.

Novi izdelani soj
V Svisi so izdelali dalj v promet novo dietetično so- jo, ki predstavlja zameno za ku- hinjsko sol, kadar se zaradi določenih bolezni sme vna- vati navadna sol. Nova so- je spojina adaptinske kisl- ine. Je prijetnega okusa in zelo spominja na morsko sol. V organizmu se popolnoma razklopi in je brez vsakega zdravilnega učinka. V po- števil prired predvsem pri obolenih na srcu in led- vica.

Magično oko v londonskem prometu
V Londonu so objavili načrt «magičnega oka», ki naj bi predstavljal zameno za ku- hinjsko sol, kadar se zaradi določenih bolezni sme vna- vati navadna sol. Nova so- je spojina adaptinske kisl- ine. Je prijetnega okusa in zelo spominja na morsko sol. V organizmu se popolnoma razklopi in je brez vsakega zdravilnega učinka. V po- števil prired predvsem pri obolenih na srcu in led- vica.

Merjenje temperature do 10.000 stopinj
Sovjetski inženirji so izde- lali napravo, ki omogoča merjenje temperature do 10.000 stopinj. Ta naprava ni- ma nič skupnega z navadnim termometrom, ker deluje na principu vzorčenja jakosti svetlobe osveteljenega telesa s intenzivnostjo svetlobe kovinskih nitk v navadni električni žarnici. Doslej je bilo v industriji mogoče iz- meriti temperaturo samo do 2.800 stopinj in to z ve- likim odstotkom možne na- pake. Pri preizkušanju so sovjetski znanstveniki vnesli nekatere popravke v me- dnarodno lestvico visokih tem- peratur, pri katerih je na- praka bila okrog 1,5 stopinje. Merjenje najvišjih tempera- tur v industriji je izredno važno, ker je to neobhodno potrebno za proizvodnjo po- sebnih spojin in za spremlja- nje mnogih kemičnih reakcij.

Zelenjava na ognjenikih
Na Kamčatki in pri Niči- ki skih vrelcih na vzhodu Sovjetske zveze so začeli go- jiti zelenjavo v rastlinjakih iz kulikanskih tiel. Na poboi- sh so v terasah osadili vrtnine in v ta- ko prekrat kratim že pri- delali čebulo. Po mnenju so- vjetskih strokovnjakov so vulkanska področja zelo pri- ključna za gojitve povrtnin.

Zlato v morju
Nekot so menili, da je v toni morske vode 6 miligra- mov zlata, potem pa da ga je do 100 mg. Vendar so raz- stave so pokazale, da ga je povprečno komaj tisočin- ko miligramov in torej ga ni vredno pridobivati. Ob tej ugotovitvi so morski biologi regledovali tudi plankton. Pravijo, da je v morju ve- di, ki je bogata s plankto- nom, tudi razmeroma ve- le zlata in sveda obratno. Ob tem sodijo biologi, da je ve- čina morskega zlata prav v teh znanstvenih zastopnikih življenja v morju.

Radio Voz
Sreda, 25. januarja 1961

Radio Trst A
7.30: Jutranja glasba; 11.45: Vrtuljak, pisani odmevi naših dni; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Dobro Vozdaje; 14.30: Trio Hotela; 15.30: Hamil- ter, Van Wood in Crazy Out; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Slovensčina za Slovence; 18.15: Književnost, umetnost in pri- reditev; 18.30: Liki in značji iz opusnih del; 18.45: 19.00: Zdravstvena oddaja; 19.20: Glas- beni kaledoskop; Orkester Anto- gen Kosič; 19.30: Duo Murgel- ler; 19.45: Pevci iz Fur- lanije; 20.00: Nekaj tržaških vili- gjev; 20.30: Sport; 20.45: Vrv med nebotičniki; 21.00: Šubert: Maša v As-duru.

Nacionalni program
6.30: Vreme na ital. morjih; 7.00: Jutranje melodije; 9.30: Jutranji koncert; 11.30: Izbran program Rogerja Williamsa; Charlesa Aznavoura in Mara- rete Whitting; 13.30: Glas- madni; 15.15: Andre Kostela- netz in njegov orkester; 17.20: Lepe strani iz romantičnih o- per; 18.30: Liki in značji iz opusnih del; 18.45: 19.00: Zdravstvena oddaja; 19.20: Glas- beni kaledoskop; Orkester Anto- gen Kosič; 19.30: Duo Murgel- ler; 19.45: Pevci iz Fur- lanije; 20.00: Nekaj tržaških vili- gjev; 20.30: Sport; 20.45: Vrv med nebotičniki; 21.00: Šubert: Maša v As-duru.

Trst
12.25: «Tretja strana; 14.20: Prijatelj cvetlic; 14.30: Verd- i «La Traviata»; ena registracija iz opernih del; 18.45: 19.00: Zdravstvena oddaja; 19.20: Glas- beni kaledoskop; Orkester Anto- gen Kosič; 19.30: Duo Murgel- ler; 19.45: Pevci iz Fur- lanije; 20.00: Nekaj tržaških vili- gjev; 20.30: Sport; 20.45: Vrv med nebotičniki; 21.00: Šubert: Maša v As-duru.

Koper
7.15: Glasba za dobro jutro; 7.45: Tržaški italijanski; 8.00: Prens RL; 12.00: Od melodije do melodije; 12.45: Program pesmi; 13.15: Naša žena; 13.40: V ritmu z mašimi ansambli; 14.00: Narodne pesmi in plesi iz raznih krajev; 14.30: Kul- turni obzornik; «Zalozba Li- PA v letošnjem letu; 14.40: Parada ploše; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Polje moški zbor iz Kopra; 16.00: Otroški kbor; 16.30: Simfonični koncert; 17.40: Madžarski ljudski plesi in pesmi; 18.00: Prens RL; 19.00: Orkester RTV Ljubljana; 19.20: Prens RL; 22.15: Igra Friedricha Gulda in nje- gov orkester; 22.35: S pesmijo v noč; 23.00: Prens RL.

Ital. televizija
13.00: TV Šola; 17.00: TV za otroke; 18.30: Dnevnik; 18.45: Odgovor za vas; 19.05: Polet- na slast (enodejanka); 20.15: Made in Italy; 20.30: Dnevnik; 21.15: «Controcanales»; 22.30: Umetnost in znanost; 22.15: A- frika se spreminja (od Nige-rije do Senegala); 23.20: Dnev- nik.

Jug. televizija
Italija: 17.00: TV za otroke; Zagreb: 18.00: Oddaja za otroke; Beograd: 18.45: Svet v znam- kuh; serijski film; 19.00: Čas- ljudje in dogodki; 20.00: TV- dnevnik; 20.15: Svet svedskih vabli — quiz oddaja; Zagreb: 21.30: Zdravnik na vasi — filmska reportaža Italija pri- blizivo od 22.00: Controcanales; 22.30: Umetnost in znanost.

Slovenija
8.05: Glasbena dejavnost v Zavodu za slepo mladino v Ljubljani; 8.30: Edward Elgar: Londonske slike; Mihajlo Yuki- Prigovori; Vokalna lirika, ci- klus pesmi; z alt in orkester; 9.15: Izbrali smo za vas...; 10.15: Odlojčki iz Wolf Ferra-

Horoskopi

ste osebo, ki vas bo zelo za- nimala. Neveščanje prehlad. LEV (od 23. 7. do 22. 8.) V odnosih z nadrejenimi bo- dize spretni. Izpolniti bo treba organizacijo vašega del- vanja. SKORPION (od 24. 10. do 22. 11.) Kritično presojate na videz urbiškim ponudbo. Vaše ideje družinskim članom ne- ugaajo. Verjetno potovanje. STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Zaupane vam bodo odgo- vorne naloge. Rojstvo globoke simpatije s daljnimi posledi- cami. Prijetno pismo. KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Kljub jutranjim težavam dobre večerne možnosti. Brez strahu priznajte lastno napa- ko. Prijetne ure z ljubljeno osebo. VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) V nepredvidenih okoliš- nah se boste dobro znašli. Odlotiči boste morali načrt za- neko zabavo. Zdravje dobro. RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Sreča vam bo danes naklonje- na. Odkenite bojazni in nemir- nost. Zdravje nevarno. Ljub- zezvan v nevarnosti.

